

Vi pratar om hatprat – podcast, avsnitt 3

Intervjuare: **Unna Lehtipuu**

Gäster:

Jani Toivola, tidigare riksdagsledamot/De gröna

Mona Mannevu, statsvetare

Tiina Elovaara, tidigare riksdagsledamot, stadsfullmäktigeledamot/Blå framtid

I vårt tredje avsnitt diskuterar vi om en färsk undersökning där det konstateras att nästan varannan riksdagsledamot eller medarbetare har utsatts för hatretorik. Enligt samma undersökning har var tredje av de kommunala beslutsfattarna utsatts för hatretorik. Många politiker har också sagt att det är orsaken till att de har avstått eller överväger att avstå från en karriär inom politiken.

Tiina Elovaara anser att hatpratet har ökat i takt med att de kommit nya former för kommunikation, till exempel de sociala medierna Facebook, Twitter och Instagram. Enligt Elovaara har det blivit svårare att få kandidater till val. Människor ställer inte längre upp i val, eftersom många är rädda för att bli utsatta för hatretorik.

Mona Mannevu är inte överraskad över undersökningens resultaten. I slutet av förra valperioden undersökte Mannevu nämligen riksdagsledamöternas arbetsbelastning och utbrändhet. Enligt Mannevuos undersökningar är hatretoriken en av orsakerna till att riksdagsledamöterna känner sig överbelastade, och en vanlig orsak till utbrändhet. Det är också tydligt att kvinnor blir utsatta för hatretorik mer än män. *”Oberoende av om talaren var en kvinnlig eller manlig riksdagsledamot påpekade alla, även om de inte själva hade blivit utsatta för grov hatretorik, att detta helt klart är ett könsrelaterat fenomen.”*

Jani Toivola såg inga stora förändringar i hatretoriken under sina två perioder som riksdagsledamot. Enligt honom har hatprat alltid förekommit i Finland, och han har blivit utsatt för hatretorik på grund av sin hudfärg och sexuella läggning. Samtidigt är han glad över att hatpratet har tagits upp i den offentliga debatten i Finland. *”Till exempel för mig, som en rasifierad människa, har det som nu blir synligt för majoritetsbefolkningen varit min verklighet under hela mitt liv, och jag har upplevt det lika starkt i mitt eget huvud som det nu är i den offentliga debatten. Därför blir liksom min första reaktion att ingenting egentligen har förändrats. Men när jag lyssnar på er inser jag att aha, det här är nu synligt, nu vågar man säga de här sakerna högt. Personligen märker jag att det på något märkligt sätt till och med ger mer trygghet när de här sakerna sägs högt. Det är ärligare så, om man jämför det med att många av dem som hör till en minoritet säkert länge har levt liksom i ett vakuum av tystnad. Och tystnaden, och all osäkerhet och alla tankar som man ensam går och bär på är säkert för många det tyngsta.”*

Vilka är det då som ligger bakom hatpratet? Mannevu påpekar att rapporten Viha Vallassa visar att hatretoriken inte är lågutbildade människors uttryck för bitterhet, utan faktiskt en systematisk handling, och att det ofta kräver teknisk förmåga, eller förmåga att styra en grupp av något slag mot en viss person. Mannevu fortsätter *”Enligt min undersökning kan riksdagsledamöterna förstå skillnaden mellan den respons som ges av en enskild frustrerad medborgare och det hatprat som orsakar ångest, gör någon person till måltavla och som är oerhört belastande, och som är systematiskt och handlar om så oändligt många meddelanden att det blir mycket svårt att hantera. Jag blev själv överraskad över att riksdagsledamöterna, till och med när de får ganska hård kritik från en enskild person, ofta kontaktar eller ringer upp personen i fråga, och att det ofta visar sig att personen i andra ändan av luren egentligen är en helt trevlig typ som bara*

har varit väldigt frustrerad. Och bland dem som ger sådan respons kan riksdagsledamöterna också urskilja de enskilda människor som helt klart skulle behöva hjälp.”

Vilka är följderna av hatpratet? Hatretoriken gör att en del beslutsfattare drar sig för att delta i den offentliga debatten. Nästan hälften av dem sade att det redan har inverkat på deras eget beteende, och att deras tillit till främlingar har minskat. Många sade också att de har lämnat, tänker lämna eller överväger att lämna politiken på grund av att de utsatts för hatprat.

En av de lösningar som föreslås i fråga om hatretoriken gäller att ta itu med polariseringen, dvs. att diskutera de negativa sidorna med bubblor och sociala medier. Största delen av hatpratet förekommer på internet och i synnerhet i Facebook. De stora webbföretagen skulle ta ansvar för sina plattformar och använda mera resurser för att minska hatretoriken.